

Minimální preventivní program

Vydáno dne: 3. 12. 2013

Účinnost od: 3. 12. 2013

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

Charakteristika školy a její vnitřní zdroje

Škola je umístěna na velkém sídlišti v Chebu. Tvoří ji pět pavilónů. Provoz byl zahájen 1. 9. 1994. V tomto školním roce má škola 10 tříd na I. stupni a 7 tříd na II. stupni., zahajovací počet žáků je 347. Ve škole jsou odborné učebny PŘ, F, Z, Hm, Aj, Nj, Vv s keramickou dílnou, 2 učebny výpočetní techniky, multimediální učebna SMART, dílny, sportovní hřiště, 2 tělocvičny. Škola je bezbariérová, navštěvují ji i handicapovaní žáci a rovněž žáci cizí státní příslušnosti. Na II. stupni je k dispozici výtah.

V pavilonu II. stupně pokračuje využití projektu ŠIK – Školní informační kanál s rozšířeným ovládním a možností zapojení vlastních prezentací. Pod obrazovkou ŠIK je skříňka s materiály ŠMP o šikaně. Nachází se zde také nástěnka výchovného poradce. Schránka důvěry se neosvědčila, byla zrušena. Ve volném čase mají žáci možnost navštěvovat zájmové kroužky (keramický kroužek, Internetový klub, Dramatický kroužek, Kurz tvůrčího psaní, Anglický jazyk, Zdravotnický kroužek, Sportovní hry, Klub deskových her, Výtvarný kroužek, Grafický kroužek, Sborový zpěv, Náprava učení, Výtvarný ateliér). Ve škole pracuje již 4. rokem Školní parlament. Škola je vybavena odbornou a metodickou literaturou, má fungující webové stránky. Žáci vydávají školní časopis Zlatáček.

Jako riziková místa ve škole pro výskyt nebezpečných situací lze považovat WC, schodiště, šatny., učebny o přestávkách. Učitelé vykonávající dozor věnují těmto místům zvýšenou pozornost, do šaten mají žáci během vyučování zakázaný vstup. Třídní učitelé sledují situaci ve své třídě v oblasti rizikového chování, případné problémy řeší s výchovným poradce a školním metodikem prevence.

Preventivní tým:

Ředitel školy Mgr. Pavel Černý

Zástupkyně ŘŠ Mgr. Štěpánka Dostálová

Výchovný poradce Mgr. Eva Pospíšilová

Školní metodik prevence Mgr. Zdeňka Kohoutová

Analýza výchozí situace

V předchozích letech jsme řešili především tyto typy rizikového chování:

Záškoláctví

Šikana, kyberšikana, kouření (závislostní chování)

Vandalismus, vulgární vyjadřování

Sebepoškozování

Podle stupně závažnosti řešili jednotlivé případy třídní učitelé ve spolupráci s rodiči, případně s výchovným poradcem, vedením školy, školním metodikem prevence. Závažnější přestupky byly řešeny ve výchovné komisi, podle druhu přestupku následovalo výchovné opatření dle školního řádu. Stále častěji se řeší záškoláctví, na kterém mají podíl i rodiče, v několika případech byla podána informace na OSPOD. V minulých letech jsme několikrát využili case-management, toto jednání se vždy ukázalo jako velmi úspěšné.

Cíle preventivního programu

Klademe důraz na pozitivní ovlivňování klimatu školy s minimem kázeňských problémů ve škole, na vzájemnou komunikaci a spolupráci žáků, pedagogických pracovníků i rodičů.

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

Dlouhodobé cíle:

1. Vytvořit co nejširší nabídku kroužků a volnočasových aktivit
2. Usilovat o vzájemnou spolupráci mezi rodinou a školou, zapojovat rodiče do aktivit školy prostřednictvím třídních důvěrníků
3. Získávat zpětnou vazbu o klimatu ve třídách pohovorem s třídními učiteli
4. Spolupracovat se školním parlamentem, znovu zvážit umístění schránky důvěry
5. K prevenci rizikového chování využívat různé příležitosti nabídek (např. besedy s odborníky, tematická divadelní představení), pokud se osvědčí, zvát opakovaně
6. Vybrat nového školního metodika prevence (dosavadní je v důchodovém věku), zajistit jeho vzdělávání
7. Průběžně zvyšovat informovanost pedagogů v problematice šikany a kyberšikany

Konkrétní cíle pro jednotlivé formy rizikového chování žáků

Prevence záškoláctví

1. Záškoláctví je neomluvená nepřítomnost žáka ve škole, je chápáno jako porušení školního řádu, zároveň jde o provinění proti školskému zákonu (zákon č. 561/2004 Sb.). Nezřídka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které mají špatný vliv na vývoj jedince. Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřen Metodickým pokynem MŠMT „K jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků v vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“ vydaným pod č.j. 10 194/2002 – 14.
2. Škola se bude snažit předcházet záškoláctví podporou zdravého klimatu ve třídě i ve škole
3. Škola bude upevňovat spolupráci a komunikaci s rodiči
4. Škola bude spolupracovat s dalšími subjekty v případě podezření na záškoláctví (lékaři, OSPOD)
5. Žák na I. stupni zná školní řád a pravidla absence ve škole
6. Žák od 5. ročníku chápe systém omlouvání školní absence, chápe rozdíl mezi situací, kdy nemůže jít do školy (nemoc, rodinné důvody) a kdy se mu nechce jít do školy, dokáže rozpoznat projevy záškoláctví u sebe i u druhých, zná postihy, které by jej čekaly v případě nedodržování školního řádu a docházky, chápe právní tresty, které by postihly jeho rodiče na jeho záškoláctví

Prevence šikany, kyberšikany a extrémních projevů agrese

1. Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí. Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit, zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Jsou to cílené a opakované fyzické i psychické útoky jedince nebo skupiny vůči jedinci nebo skupině, kteří se neumí bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak útoky slovní. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků jinou skupinou žáků. Kyberšikana se realizuje prostřednictvím elektronické komunikace, je to jedna z forem psychické šikany.
2. Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoúčelnost agrese.

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

3. Při vlastní diagnostice šikany je třeba brát v úvahu tři praktické pohledy – jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině.
4. Škola má povinnost chránit děti před šikanou (§29 zákon č. 561/2004 Sb.)
5. Škola má ve školním řádu zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k jeho porušení. Jako příloha ke školnímu řádu je zařazen scénář pro řešení šikany a nápravná opatření v případě prokázané šikany.
6. Škola bude spolupracovat s dalšími subjekty v případě podezření na šikanu a jiné projevy agrese (PPP, Policie, lékaři, OSPOD)
7. Pedagogičtí pracovníci dodržují dohled nad žáky před vyučováním i o přestávkách na určených místech podle rozpisu dohledů.
8. Pedagogičtí pracovníci se seznámí s Metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT_22294/2013-1, který je vyvěšen ve sborovně školy.
9. Žák 1. – 2. ročníku ví, že není dovoleno ubližovat spolužákům a týrat zvířata, chápe zásady slušného chování ve škole a vůči druhým lidem
10. Žák 3. – 4. ročníku zná zásady bezpečnosti práce a provozu ve škole, chápe bolest, kterou může způsobit agresivním jednáním, je schopen řešit konflikty jinak než útokem či odplatou
11. Žák 5. – 6- ročníku rozpozná projevy šikany ve třídě, nepoužívá vyhrožování v komunikaci, neužívá nátlaku, vydírání a manipulaci k dosažení svých cílů
12. Žák 7. – 9. ročníku ví, proč má význam hledat společná řešení konfliktů, umí racionálně zhodnotit své kladné a záporné vlastnosti

Rizikové sporty a doprava

1. Jedná se o relativně novou formu rizikového chování, jde o záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Jsou to aktivity vědomě překračující fyzické síly a možnosti účastníka (např. extrémní sjezdy horských kol bez ochranných pomůcek, snowboarding v lavinových polích, co nejtěsnější přebíhání před jedoucím vozidlem, skok do neznámé vody)
2. Škola průběžně zařazuje dopravní výchovu do výuky, upozorňuje na zdravotní rizika a právní důsledky při nedodržování bezpečnostních pravidel
3. Žák 1. – 2. ročníku ví, jak se má bezpečně chovat, aby přešel do školy a ze školy domů bez úrazu a nehody
4. Žák 3. – 4. ročníku zná základní předpisy pohybu po dopravních komunikacích, zásady bezpečné chůze a přecházení přes vozovku, chápe pravidla chování při cestování v jednotlivých dopravních prostředcích, ví, že si nemá sednout k cizímu člověku do auta
5. Žák 5. – 6. ročníku ví, jak lze předcházet úrazům doma, ve škole a při sportu, umí pečovat o své sportovní pomůcky a udržovat jejich funkčnost, dokáže poskytnout první pomoc v případě nutnosti
6. Žák 7. – 9. ročníku vnímá své zdraví jako hodnotu, zná důsledky a trvalé následky úrazů ve sportu a v dopravě, ví, že je zakázáno jet na kole či motocyklu pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek

Prevence projevů rasismu a xenofobie

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

1. Rasismus a xenofobie je soubor projevů směřujících k potlačení zájmů a práv menšin. Jedná se o rasovou nesnášenlivost a netoleranci vůči menšinám a odlišnostem. Prevencí a výchovou proti rasismu, xenofobii a intoleranci se zabývá Metodický pokyn MŠMT „K výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance“, vydaným pod č. j. 14 423/99-22.
2. Žák 3. – 4. ročníku má základní informace o národnostních menšinách, které žijí na našem území, aplikuje osvojené poznatky, dovednosti a postoje v chování k tělesně slabšímu, handicapovanému či jinak sociálně znevýhodněnému spolužákovi
3. Žák 5. – 6. ročníku spolupracuje s dětmi z jiných etnických skupin a národnostních menšin ve své třídě, uplatňuje smysl pro spravedlnost a solidaritu
4. Žák 7. – 9. ročníku zná Listinu základních práv a svobod a Úmluvu o právech dítěte, respektuje fyzické a psychické odlišnosti lidí z jiných etnických skupin

Prevence rizik spojených s působením sekt a členství v nich

1. Sekty jsou určitou ohraničenou sociální skupinou, jejíž členové se vymezují vůči svému okolí, přičemž dochází k postupné sociální izolaci, manipulaci a dalším extrémním zásahům do soukromí zúčastněných osob. Z hlediska prevence je klíčová oblast důsledků pro duševní i tělesné zdraví, sociální postavení, ekonomickou oblast, ojediněle též trestně-právní důsledky (nabádání či podpora trestné činnosti páchané v zájmu sekty). Toto je téma, se kterým nemáme mnoho zkušeností, informací je málo, nepodařilo se nám získat ani lektora k tomuto tématu.
2. Žák 3. – 4. ročníku ví, jaký je rozdíl mezi náboženstvím a sektou, realizuje přiměřený kontakt s vrstevníky, zná svou hodnotu, nepodléhá skupinovým tlakům
3. Žák 5. 6. ročníku chápe, že určité náboženské přesvědčení a praktiky mohou být nebezpečné, zná možnosti, jak se bránit nátlaku ze strany druhých, zvládne se orientovat ve svých potřebách a cílech
4. Žák 7. – 9. ročníku ví, jaké metody a strategie používají příslušníci sekt k získání nového člena, zná rizika spojená se vstupem do některé sekty, zná v obecné rovině projevy a změny chování, které mohou být spojeny se členstvím v sektě

Prevence sexuálního rizikového chování

1. Sexuální rizikové chování považujeme za soubor projevů chování doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik. (nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky). Patří sem nejen kombinace více typů rizikových projevů, ale i nové trendy, přinášející i jiné než zdravotní dopady (zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem, nahrávání na video). Pojednává o tom materiál Doporučení MŠMT „K realizaci sexuální výchovy v základních školách“, č.j. 26 976/2009-22
2. Žák 3. – 4. ročníku vnímá sexualitu jako přirozenou součást života, chápe, že existují biologické, psychické a sociální rozdíly mezi chlapci a dívkami, je způsobilý dodržovat základní hygienu a péči o tělo
3. Žák 5. – 6. ročníku zná rozdíly mezi průběhem dospívání u dívek a u chlapců, ví, že je zakázáno a proč navštěvovat erotické stránky na internetu a sledovat filmy označené jako nevhodné pro děti a mladší 18 let, je schopen klidně mluvit o mezilidských vztazích a sexuálním chování, spolupracuje při výuce sexuální výchovy a klade otázky, které jej zajímají

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

4. Žák 7. – 9. ročníku má dostatek informací o antikoncepčních prostředcích, ví, co je to bezpečný sex, uvědomuje si rizika spojená s nákazou virem HIV a nemocí AIDS, chápe význam a výhody plánovaného rodičovství, chápe, jaký je rozdíl mezi láskou a sexuální přitažlivostí, zná rozdíl mezi heterosexuální, homosexuální a bisexuální orientací, chápe homosexualitu jako přirozenou alternativu sexuálního chování

Prevence v adiktologii (návykové chování)

1. Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek v prostředí školy je přílohou školního řádu
2. Žák 1. – 2. ročníku ví, že nemá nic přijímat od neznámých osob, vnímá rozdíly mezi zdravým životním stylem a užíváním drog
3. Žák 3. – 4. ročníku ví o zdravotních a společenských důsledcích užívání drog, ví, co má dělat, když se dozví, že kamarád bere drogy, umí odmítnout drogu od blízké i cizí osoby
4. Žák 5. – 6. ročníku zná informace o jednotlivých kategoriích návykových látek, chápe nebezpečí a rizika spojená s kouřením, dokáže preferovat skupinu vrstevníků, kteří neinklinují k užívání návykových látek
5. Žák 7. – 9. ročníku umí rozpoznat hlavní zdravotní a společenské dopady užívání drog, umí se orientovat v základní právní legislativě týkající se užívání, držení a distribuce drog, rozumí zásadám zdravého životního stylu, je způsobilý si stanovit reálné cíle, které vylučují užívání drog

Prevence poruch příjmu potravy

1. Poruchy příjmu potravy jsou poruchy způsobené rizikovými vzorci chování ve vztahu k příjmu potravy založené na zkresleném vnímání vlastního těla. Toto rizikové chování jak k výrazné podvaze, tak nadváze a dalším komplikacím zdravotním, sociálním a psychologickým
2. Žák 3. – 4. ročníku chápe význam pravidelnosti v příjmu potravy, zná výhody pravidelného sportování, ví, že některá jídla je vhodné jíst častěji a jiná méně
3. Žák 5. – 6. ročníku ví, že poruchy příjmu potravy jsou duševní nemocí, umí odlišit projevy mentální anorexie od mentální bulimie, umí rozpoznat škodlivé dopady časté konzumace jídel z rychlého občerstvení, uvědomuje si zdravotní rizika hladovění, umí odolat tlaku médií na přehnaně štíhlý vzhled, uplatňuje své znalosti o vlivu reklamy
4. Žák 7. – 9. ročníku chápe hodnotu vlastního zdraví a tělesné pohody, je si vědom předností a nedostatků svého vzhledu, zná výživovou pyramidu, chápe nevýhody instantních a chemicky upravených potravin, je schopen neodléhat tlaku médií a vrstevnické skupiny

Prevence týrání, zneužívání a zanedbávání dětí

1. Sem patří veškeré projevy spojené s následky týrání, zanedbání či zneužívání (deprivační projevy, výchovné problémy, adaptační problémy, zdravotní a psychické následky atd.). Jedná se nejen o programy zaměřené na prevenci výskytu těchto jevů, ale i o včasné zachycení jejich projevů včetně odpovídající intervence
2. Žák 1. – 2. ročníku ví, že není povoleno, aby se jej intimně dotýkal cizí člověk, zvládne odmítnout nevhodné chování blízké i cizí osoby, umí požádat o pomoc v případě ohrožení nebo strachu z týrání

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

3. Žák 3. 4. ročníku ví, že existují poruchy sexuálního chování, chápe, že je zakázáno krýt agresora a podílet se tak na týrání či zneužívání spolužáků, sourozenců, zvířat, je schopen v modelových situacích pomoci spolužákovi, který se stal obětí týrání
4. Žák 5. – 6. ročníku umí poznat znaky týrání, sexuálního zneužívání či zanedbávání povinné péče u sebe i druhého, umí rozpoznat přiměřený a neadekvátní trest, má osvojeny znalosti, dovednosti, postoje v přístupu k utrpení a bolesti druhých – záměrně nepůsobí bolest sobě ani druhým lidem, nechová se sebedestruktivně
5. Žák 7. – 9. ročníku chápe, jakou péči mu mohou rodiče vzhledem ke svým finančním a časovým možnostem poskytnout, zná zásady asertivity, ví, že je nutné ohlásit ve škole nebo na policii projevy týrání či sexuálního zneužívání, v modelových situacích se schopen spolupracovat s orgány policie, sociálně právní ochrany a dalšími institucemi při řešení týrání či sexuálního zneužívání sebe nebo svého spolužáka

Primární prevence v rámci vyučovacích hodin

Na I. stupni třídní učitel vhodně zařazuje jednotlivá témata do výuky vybraných předmětů a celkově působí na žáky svou osobností a příkladem. Na II. stupni třídní učitel spolupracuje s vyučujícími předmětů, kterých se primární prevence nejvíce týká (výchova k občanství, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie, informatika, literatura).

Primární prevence ve spolupráci s dalšími organizacemi

V jednotlivých ročnících vybraná témata vhodně doplňovat besedami, přednáškami a projekty s odborníky na danou tematiku

Nabídka sportovních a zájmových kroužků

Nabídkou různých aktivit škola učí žáky vhodně a účelně využívat volný čas, rozvíjí fyzické, psychické i sociální schopnosti

Spolupráce s rodiči

Škola bude rodiče informovat prostřednictvím třídních kroužků o svých postojích k prevenci. Poskytne rodičům kontakty na organizace, zabývající se prevencí. Spolupracuje s rodiči při řešení problémových situací.

Primární prevence vychází z dokumentů MŠMT:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>

1. [20130703 Metodický pokyn.doc](#)
2. [20130703 PŘÍLOHA 1.docx](#)
3. [20130703 PŘÍLOHA 2.doc](#)
4. [20130703 PŘÍLOHA 3.docx](#)
5. [20130703 PŘÍLOHA 4.docx](#)
6. [20130703 PŘÍLOHA 5.doc](#)

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

Témata s prevencí sociálně patologických jevů jsou začleněna do vzdělávacího programu školy. Aktivity jsou prováděny v rámci všech vyučovacích hodin, ale především v hodinách prvouky, přírodovědy, výchovy k občanství, přírodopisu, chemie a při třídnických hodinách.

Škola bude nadále využívat nabídek organizací, které se zabývají uvedenou problematikou. Jedná se o spolupráci s Městskou policií Cheb. Nadále chceme využívat přednášky lektora Zdeňka Pospíšila ze sdružení ACET (<http://www.acet.cz>). Pokud bude možno, budeme využívat program Petra Kohouta Život bez závislosti, který vždy zapůsobil na žáky hlubokým dojmem.

Nejnovější informace k problematice vyhledávat především pomocí internetu.

Seznam odkazů na některé internetové stránky, především s problematikou rizikového chování

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-pokyny>

<http://www.pppkv.cz/uzitecne-dokumenty?pro=2>

<http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/soc-ochrana-deti/NRP.aspx>

http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/protidrog_polit.aspx

<http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/prevence.aspx>

[http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-](http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/informace_deti_09.aspx)

[urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/informace_deti_09.aspx](http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/informace_deti_09.aspx)

<http://www.linkabezpeci.cz>

<http://www.ditekrize.cz/>

<http://www.kotec.cz>

<http://www.zivot-bez-zavislosti.cz/>

<http://www.nidm.cz/>

<http://www.prevence-praha.cz/>

<http://www.jakdoskoly.cz/>

<http://www.e-bezpeci.cz>

<http://cms.e-bezpeci.cz/>

<http://www.e-nebezpeci.cz/>

<http://www.minimalizacesikany.cz/>

<http://www.drogy.net/>

<http://www.sananim.cz/>

<http://www.drogovaporadna.cz/>

<http://www.kurakovaplice.cz>

<http://www.bezcigaret.cz>

<http://www.szu.cz/>

<http://www.uzis.cz/category/edice/publikace/zdravotnicka-statistika>

<http://www.planovanirodiny.cz>

<http://www.anabell.cz/>

<http://www.sancedetem.cz>

<http://www.pppinfo.cz/>

<http://www.viscojis.cz>

<http://www.ostrovzl.cz/prevence/>

<http://www.nicm.cz/>

<http://www.adiktologie.cz/>

Literatura

3. ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHEB, MALÉ NÁMĚSTÍ 3, 350 02 CHEB

Kolář Michal, Bolest šikanování, Praha, Portál, 2005

Kolář Michal, Nová cesta k léčbě šikany, Praha, Portál, 2011

Miovský Michal a kol., Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy

(http://www.pppkv.cz/dokumenty/MINIM_PREVENT_PROGRAM.pdf)

Miovský Michal a kol., Primární prevence rizikového chování ve školství

(http://www.pppkv.cz/dokumenty/PRIMARNI%20PREVENCE%20RIZIKOVEHO%20CHOVANI%20VE%20SKOLSTVI_MONOGRAFIE.pdf)

Schválil dne 3. 12. 2013

Mgr. Pavel Černý

ředitel školy